

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/39360,III-miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Paryz-Londyn-Monachium-Nowy-Jork-Powrzesn.html>
02.03.2026, 10:25

Strona znajduje się w archiwum.

III międzynarodowa konferencja naukowa „Paryż - Londyn - Monachium - Nowy Jork. Powrześniowa emigracja niepodległościowa na mapie kultury nie tylko polskiej. Wybitne postacie kobiece XX-wiecznego wychodźstwa”, Białystok 23-24 października 2017

23.10.2017

Około pięćdziesięciorga badaczy z kilkunastu ośrodków naukowych z kraju i zagranicy obradowało w Białymstoku nad rolą wybitnych postaci kobiecych w dziejach polskiej emigracji XX wieku. Wśród referentów znaleźli się m.in. prof. Jan Draus z Uniwersytetu Rzeszowskiego, przewodniczący Kolegium IPN, prof. Rafał Stobiecki, wybitny badacz historiografii okresu PRL czy Nina Terlecka-Taylor z Uniwersytetu w Oxfordzie, a także kilku historyków z IPN, m.in. dr. hab. Janusz Wróbel z Oddziału w Łodzi czy dr hab. Sławomir Łukasiewicz z Oddziału w Lublinie. Obrady toczyły się w Książnicy Podlaskiej oraz w siedzibie Oddziału IPN. To już trzecia międzynarodowa konferencja pod hasłem: „Paryż-Londyn-Monachium-Nowy Jork. Powrześniowa Emigracja Niepodległościowa na mapie kultury nie tylko polskiej” zorganizowana przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu w Białymstoku, Książnicę Podlaską oraz Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku.

Podczas III konferencji poświęconej fenomenowi emigracji niepodległościowej po 1939 r. proponujemy Państwu dyskusję zasygnalizowaną w podtytule konferencji - wybitne postacie kobiece XX-wiecznego wychodźstwa. Sądzymy bowiem, że w piśmiennictwie naukowym z zakresu tej problematyki niedostatecznie wybrzmiała rola kobiet (pisarek, publicystek, artystek, działaczek politycznych i społecznych, twórczyń instytucji emigracyjnych itd.). Oczywiście powody takiego stanu rzeczy mogą być rozmaite. Prowokacyjnie możemy zaryzykować twierdzenie, że kobiet, które zapisały się w pamięci polskiej kultury na wychodźstwie było obiektywnie mniej niż mężczyzn albo że ich osiągnięcia były niewystarczająco spektakularne. Jeśli tak, to warto się zastanowić, jakie czynniki mogły mieć wpływ na ten stan rzeczy, czy np. okoliczności historyczne (wojna jako czas „męski”), siła tradycji wzmacniającej rolę kobiety w związku, w rodzinie, partnerstwie czy macierzyństwie, co mogło utrudnić czy uniemożliwić rozwój potencjału kreatywnego? Może diametralnie odmienne warunki życia na obczyźnie, zobowiązania i obciążenia rodzinne? Pytania można by mnożyć. A jednak przecież emigrację polityczną i kulturalną współtworzyło wiele zdolnych, inteligentnych, twórczych kobiet (również takich, które się nie przebiły poza wąski krąg odbiorców, przyjaciół, które się nie zrealizowały, odczuwały gorycz porażki); niektóre pracowały w odosobnieniu, tworząc własne oryginalne warsztaty naukowe i artystyczne, inne starały się być twórczymi właśnie w małżeństwie, we własnej rodzinie, w relacjach rodzicielskich i partnerskich. Niejednokrotnie wykazywały się determinacją w utrzymaniu egzystencjalnego minimum swoich najbliższych, kosztem własnego rozwoju

wspierały ambitnych mężów – pisarzy, poetów, polityków, kompozytorów, artystów plastyków; często żyły w ich cieniu (dla przykładu Halina – żona Józefa Wittlina, Tola Korian – żona Tymona Terleckiego, Barbara Palester – żona Romana Palestra czy Barbara Toporska – żona Józefa Mackiewicza).

Wszystkie zasygnalizowane tu teoretycznie konfiguracje warto są zanalizowania, twórcze i zarazem oryginalne osoby – przypomnienia, sprofilowania czy pełniejszego sportretowania. Należy bowiem pamiętać, że doświadczenie emigracyjne miało także charakter inicjacyjny i mogło posłużyć katalizie zmian, niemożliwych w przewidywalnych warunkach własnego środowiska, państwa, wspólnoty. Doświadczenie egzylu może być wszak doświadczeniem wzrostu. Interesować nas zatem będą ministudia postaci, przekroje aktywności, portrety o charakterze rozwiniętej noty biograficznej, analizy twórczości, np. „kobiety” autotematyzm, czekamy na omówienia spektakularnych osiągnięć na polu artystycznym, naukowym czy społecznym, na szczególnie interesujące „momenty” biograficzne, wysiłki instytucjonalne, casusy życia w cieniu znanego mężczyzny. W przypadku kobiet, które zagościły na dobre w badaniach nad emigracją i zajmują w nich poczesne miejsce (jak choćby Maria Danilewicz-Zielińska czy Zofia Romanowiczowa), interesować nas będą mniej znane epizody z życia, interpretacje odświeżające oraz wzbogacające obiegowy obraz postaci. Pokonferencyjny tom sumowałby nasze rozpoznania i analizy, pełniłby rolę swoistego kompendium wiedzy, quasi-encyklopedii, jak się wydaje, wypełniłby istotną lukę w obszarze tematycznym dotąd raczej marginalizowanym czy też pomijanym.

Organizatorzy:

dr hab. prof. UwB Violetta Wejs-Milewska email: v.wejs.milewska@gmail.com

dr hab. Anna Janicka UwB email: jannicka@wp.pl

dr Ewa Rogalewska IPN/O Białystok email: ewa.rogalewska@ipn.gov.pl

Sekretarz konferencji:

mgr Agata Stecewicz UwB

adres mailowy: konferencja.emigracja@gmail.com

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Białystok

Uczestnicy konferencji w siedzibie Książnicy Podlaskiej

Dr hab. Zygmunt Woźniczka wygłosił referat o polskich agentkach wywiadu w czasie II wojny światowej

Dr hab. Beata Dorosz z Instytutu Badań Literackich PAN przybliżyła sylwetkę Haliny Wierzyńskiej, żony Kazimierza Wierzyńskiego

Anna Mieszkowska przypomniała postać wybitnej aktorki i dziennikarki emigracyjnej Włady Majewskiej

Dr hab. Janusz Wróbel mówił o pomocy Polakom ewakuowanym do Indii, organizowanej przez Kirę Banasińską

Dr hab. Jolanta Wejs-Milewska apelowała o podjęcie interdyscyplinarnych badań nad rolą kobiet w świecie literatury emigracyjnej

Zebranych witął dr hab. Krzysztof Sychowicz, naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych

Goście konferencji

Wystąpienie prof. Jana Drausa

Referenci plenarnej części obrad

Prof. Rafał Stobiecki

Dr hab. Sławomir Łukasiewicz

Dr hab. Jolanta Sztachelska

Zwiedzanie archiwum Oddziału

III MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

Paryż - Londyn - Monachium - Nowy Jork

Powrześniowa Emigracja Niepodległościowa
na mapie kultury nie tylko polskiej

WYBITNE POSTACIE KOBIECE XX-WIECZNEGO WYCHODŹSTWA

Białystok 23-24 października 2017

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego

ul. M. Skłodowskiej-Curie 14 A

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku

ul. Warsztatowa 1 A

ORGANIZATORZY

ZAKŁAD
FILOLOGICZNYCH
BADAŃ
INTERDISCYPLINARNYCH

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

KSIAŻNICA
PODLASKA

· Paryż · Londyn ·
· Monachium · Nowy Jork ·

Powrześniowa emigracja niepodległościowa na mapie kultury nie tylko polskiej

Pliki do pobrania

[Program konferencji \(pdf, 1.73 MB\)](#)
